

Bouwen in balans met stad

Biologisch architect Daniel Hoewekamp verbouwde zijn huis biologisch. Belangrijke ingrediënten: toewijding en liefde.

MARIANNE LAMERS

Daniel Hoewekamp (32) loopt op zijn sokken. De zeven meter lange planken van Scandinavisch grenen die op de vloer liggen, heeft hij bij het opleveren van zijn huis twee maanden geleden zorgvuldig behandeld met was en zeep. "Die wil ik graag zo lang mogelijk mooi houden."

Voor bezoekers heeft hij extra sokken klaar liggen. "Niet van geitenwol," grapt hij, verwijzend naar het geitenwollensokkenimago dat biologische architecten als hij nog wel eens krijgen toegeschreven.

De Duitse Hoewekamp is bouwbioloog en architect. Bouwbiologie, een studie die in Nederland (nog) niet gevolgd kan worden, studeerde hij in zijn vaderland. Zes jaar geleden verhuisde hij naar Amsterdam. Vorig jaar begon hij aan de renovatie van het oude appartement (uit 1903) aan de Da Costakade dat hij samen met zijn vriendin, ook architect, had gekocht. Biologisch en ecologisch verantwoord moest het worden, een sprekend voorbeeld voor de stad.

Met zijn architectenbureau, Aayu, maakte hij een ontwerp voor het appartement waarin zoveel mogelijk 'pure' materialen zouden worden verwerkt, volgens het *cradle-to-cradle*-principe. De gedachte achter dit van-wieg-tot-wieg-principe, legt Hoewekamp uit, is dat de materialen na gebruik weer kunnen worden ingezet in een ander product: "Zodat ze zonder kwaliteitsverlies de kringloop weer in kunnen."

Het resultaat is een grote open ruimte met veel licht dat van beide kanten het appartement invalt. Het lichte grenen op de vloer, de witte en crèmekleurige leem op de muur, de simpele houten meubels die spaarzaam in de kamer zijn neerge-

De ecologisch verbouwde woning van biologisch architect Daniel Hoewekamp en zijn vrouw.

zet, het doet bijna sereen aan. Aan de muur is een hangmat bevestigd. Een Boeddhabeeldje boven de open haard en lange oranje, bijna doorzichtige gordijnen voor de ramen maken het geheel af.

Op de grote witte papieren lamp boven de eettafel na, komt het licht uit peertjes die met een stopcontact in het plafond bevestigd zijn. Geen spaarlampen, wel een hoog voltage halogeen dat volgens Hoewekamp iets minder energiezuinig is, maar geen kwik bevat. In de badkamer ligt een vloer van natuursteentjes, de houtlak op de deuren is oplosmiddelarm en op lijnoliebasis, de houten vloeren binnen zijn op een traditionele Scandinavische me-

thode met milieuvriendelijke zeep en was behandeld. Het hout dat op het dakterras ligt, is Plato-hout, een zogenaamd 'gebakken' vurenhout dat zonder chemische toevoeging verduurzaamd is door het onder hoge druk extreem te verhitten.

Het gaat de bouwbioloog niet alleen om de puurheid van de nieuwe materialen, maar ook om het 'zuiver' houden van de materialen die er al waren. Zo zijn de oude deuren en kozijnen in het huis hergebruikt. Daar was de aannemer niet 'heel blij' mee: "Die had er het liefst een nieuwe deur van de Gamma in gehangen. Dat gaat sneller." Hij slaat op de deur: "Moet je kijken, massief hout. Prachtig toch? Anders had er zo'n kartonnen honingraat met melamine ingezet die je dan weer gescheiden weg moet gooien. Zoiets als dit verliest zijn waarde niet, die wordt alleen maar hoger."

Hij kijkt om zich heen: "Je voelt dat er in dit huis heel veel aandacht en tijd is gestoken. Biologisch bouwen gaat niet alleen om ecologisch verantwoord bezig zijn, maar ook om de emotie, de toewijding en de liefde die er in zit."

Ecologisch bouwen hoeft niet per

se duurder te zijn dan gewoon bouwen: "Het verbouwen van een appartement van honderd vierkante meter kost je gemiddeld een ton. Dit kostte 20.000 euro meer, maar dat komt niet alleen door de ecologische toepassingen."

Hoewekamp schat dat tien procent in de extra isolatie is gaan zit-

'Zoiets als dit verliest zijn waarde niet'

ten en nog eens tien procent in luxueuze toevoegingen.

Hoewekamp heeft veel aandacht besteed aan de isolatie van zijn huis. In de vloeren en plafonds zitten cellulosevlokken, de buitenmuren zijn met houtvezelplaat geïsoleerd. Zijn verwarming zit in de muren verstopt achter een laag van vier centimeter leemstuc. "Dat houdt de warmte nog beter vast."

Hij hoeft zijn verwarming maar een paar uur per dag aan te zetten om zijn huis te verwarmen. Hoeveel

hij precies bespaart op deze manier, weet Hoewekamp nog niet: "Over een paar maanden hopen we alles op papier te hebben."

Op weg naar boven laat hij de opslag voor regenwater zien die voor wc en wasmachine gebruikt wordt. Op het dakterras wijst Hoewekamp naar de zonnepanelen voor de elektriciteit en de zonneboiler die het warme water levert voor de keuken en de douche. Zijn blik glijdt over de stad: "Deze stad moet gewoon groener. Dat betekent niet dat je moet ophouden met bouwen. Je kunt zo veel meer doen. Groene daken bijvoorbeeld zorgen voor drie tot vier graden minder warmte in de zomer. Dan kan de helft van de airconditioning eruit."

Hij stoort zich aan zwart-witdenkers: "Mensen die zeggen dat de stad slecht is en de natuur goed. Zo werkt het niet. Het moet een wisselwerking zijn." Hoewekamp is even stil en zegt dan: "Een paar jaar geleden stond ik voor de keuze: of ik houd het voor gezien en ik ga op het platteland van Portugal wonen of mijn vriendin en ik gaan ervoor, blijven in de stad en zorgen dat het zwart-witdenken ophoudt."

ADVERTENTIE

Ruime eengezinswoningen met tuin gelegen op loopafstand van het Amsterdamse Bos en op enkele minuten van de A9.

WWW.WONENINBOVENKERK.NL

en natuur

FOTO'S JOHANNES ABELING

Duurzaam, ecologisch of biologisch?

Een bouwbioloog, legt Daniel Hoewekamp uit, kijkt naar de biologische aspecten van een bouwwerk. "Door slechte ventilatie en verkeerd materiaal kunnen mensen ziek worden."

Het biologische karakter van zijn huis aan de Da Costakade komt mede tot uiting in het ontbreken van een magnetron, een wifi-installatie en draadloze telefoons. "Die zorgen voor hoogfrequente elektromagnetische velden en zijn niet goed voor de gezondheid."

Het woord duurzaam neemt hij liever niet in de mond. "Dat is het meest sleetse woord dat er bestaat. Het is zo'n breed begrip geworden dat het niks meer zegt." Hij heeft het liever over ecologisch: "Dat zegt iets over de wisselwerking tussen het milieu en de mens." Of, nog beter: biologisch: "Dat behelst alle aspecten van energie, milieu en gezondheid."

Het zijn begrippen waar steeds meer mensen zich door voelen aangetrokken.

Zo weet Hoewekamp dat de ecologische bouwmarkt Eco-logisch waar hij veel van zijn materialen vandaan haalde, steeds vaker een verzoek om een ecologisch architect krijgt: "Mensen willen wel, maar weten gewoon niet waar ze de informatie vandaan moeten halen."

Dat brengt hem op de Groene Bouwmeesters, een collectief dat hij met zeven andere architecten en aannemers is gestart, dat als aanspreekpunt wil dienen voor Amsterdammers die ecologisch willen bouwen. "Uiteindelijk willen we ook opleidingen gaan verzorgen. Maar eerst moeten we de bouwers en beleidsmakers goed informeren."

Met die kennisoverdracht is Hoewekamp al begonnen. Zo had hij gisteren drie milieucoördinatoren van Oud-West, Bos en Lommer en Westerpark op bezoek en stapte een half uur geleden nog een medewerker van Ymere bij hem de deur uit: "Iedereen is druk bezig met ecologische projecten. Bij mij kunnen ze de kennis ervoor opdoen."

Hoofstad

Living Tomorrow

Waarschijnlijk hadden zelfs het Paleis van Volksvlijt en de Haringpakkerstoren samen het Hollanddorp in China niet van het faillissement kunnen redden; aan de stamtafel van de natuurgetrouwe één-op-één kopie van Café Scheltema zouden ze er vast een actie voor herbouw voor hebben opgestart. Het was er overigens wel de ideale plek voor geweest: zo tussen de Zaanse Schans, de Kinderdijk en de Gouden Bocht in.

Over het Verleden gesproken: had die gekloonde versie van Nederland nog een tijdje langer bestaan, was er op een gegeven moment wellicht zelfs een plekje geweest voor het Huis van de Toekomst. Dat door een paar Belgische ondernemers opgepikte pro-

derdaad, die brug in Rotterdam is op zich jaloersmakend, maar ik zou zeggen: als je een Calatrava wilt, bestel je geen kopietje. Dat lijkt me meer iets voor Chinezen.

Hoogstkommisch was het ostentatieve verzwijgen van faliekant mislukte projecten. De weinige bezoekers van het door Van Berkel ontworpen, spuglelijke winkelcentrum De Kolk moesten zich na de opening vooral beschermen tegen de toen al loslatende en neerstortende siersteenstrips. Het banale ontwerp paste overigens prima bij het vulgaire imago van de Nieuwendijk.

Als je een Calatrava wilt, bestel je geen kopietje

ject, geïnitieerd door de inmiddels volledig in de vergetelheid geraakte Chriet Titulaer. Decennia monopoliseerde hij het territorium van de futuristische visioenen, op basis van een combinatie van in tenenkrommend Limburgs gemurmelde commentaren op de Apolloreizen eind jaren zestig en merkwaardige gezichtsbehandling.

Om zijn toen al tanende imago als toekomstdeskundoloog te gelde te maken, bedacht hij *Living Tomorrow*, een soort doorzonwoning uit het jaar 2050. Supermodernistische architect Ben van Berkel werd gevraagd die visie vorm te geven, op een plek in de slagschaduw van woonmall – wie verzint dat soort woorden? – Villa Arena.

Vorige week in deze krant lepelde Van Berkel alle internationale successen van zijn bureau UN studio nog maar eens op. En in-

Toen ik er van de week eens langs ging, bleek het potdicht te zijn. Het gebouw doet te hard zijn best vooral modern te zijn. Twee slappige, willekeurige afgeronde vormen, halfhartig in elkaar geschoven en beplakt met aluminium. Soms zie je dat ook in de mode: asymmetrische jurken, fluorescerende colberts met schouderbepalingen. Bliksemschichten als oogmake-up en geometrische gevouwen perspex oorbellen, u heeft een beeld. *So last season*. Het gebouw lijkt op een decor uit *Dr. Who*: telefooncel in, dan de camera laten tolleren en ineens ben je drieduizend jaar verderop.

Op de website las ik dat het project als tijdelijk bedoeld was. Afbreken die boel dan maar. Als Ben er niet meer over lult, zeggen wij ook niks meer.

RONALD HOOFT
r.hooft@parool.nl

FOTO ANP

W = weergaloos, wereldklasse
G = gewoon goed
T = tegenvaller, kan zoveel beter
N = niet best, omrijden
Z = zand erover en aanstampen!